

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

تعیین اثربخشی مداخلات هم‌تا محور در مدیریت بیماری دیابت نوع یک در
کودکان و نوجوانان: مرور نظام مند

رساله برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد گرایش کودکان

اساتید محترم راهنما:

دکتر سرور پرویزی

دکتر حمیدرضا برادران

استاد محترم مشاور:

رشا اطلسی

سپیده کاظمی

اسفند ۹۲

چکیده

مقدمه: دیابت نوع یک، یکی از اختلالات متابولیکی مزمن دوران کودکی و نوجوانی است. دیابت، یک بیماری مزمن و پیشرونده است که تمام جنبه‌های زندگی فرد مبتلا را در بر می‌گیرد و روابط اجتماعی یکی از جنبه‌های بسیار مهم تاثیر گذارنده است. با توجه به ساختار روابط اجتماعی، حمایت هم‌تایان یکی از مهم‌ترین جنبه‌ها برای مراقبت پرستاری است. هم‌چنین هرچه نوجوان میزان وابستگی خود را از خانواده کم می‌کند، میزان وابستگی‌اش به گروه دوستان بیشتر می‌شود. گروه دوستان اگرچه در بعضی مواقع تاثیر منفی دارند، اما می‌توانند یک منبع حمایتی مهم برای فرد باشند. در جامعه‌ی مدرن امروزی، خانواده‌های متمرکز، اشتغال مادران و خانواده‌های تک‌والد، باعث کاهش درگیری والدین در بیماری کودکان و نوجوانان شده است و آموزش‌های مرتبط با بیماری، جامعه محور شده‌اند، بنابراین یکی از منابع بالقوه جهت استفاده در آموزش بیماران می‌توانند هم‌تایان اعم از مبتلا یا غیر مبتلا باشد که ما در این مطالعه به میزان اثر بخشی آن در مدیریت بیماری دیابت نوع یک در کودکان و نوجوانان پرداخته‌ایم.

روش کار: پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف الکترونیکی شامل: PubMed، Web of Science، Cochrane، Science direct، library، Scopus، و Google scholar مورد جست و جو قرار گرفتند و مدارک بازیابی شده، در مرحله اول با مطالعه‌ی عنوان و چکیده غربالگری شدند و سپس در مرحله بعد متن کامل مقالات باقی مانده نیز بازیابی و مورد بررسی قرار گرفتند و مطالعاتی که دارای معیارهای ورود به مرور نظام مند بودند وارد پژوهش شدند. معیارهای ورود این مطالعه شامل مطالعات هم‌تا محور در دیابت نوع یک در کودکان و نوجوانان زیر ۲۰ سال بود و مطالعات مرتبط با دیابت نوع دو و مقالات غیر فارسی و غیر انگلیسی زبان از مطالعه خارج شدند. در مرحله بعد، داده‌های مرتبط با مطالعه استخراج و در نرم افزار EXCEL وارد شدند. این مطالعات توسط چک لیست‌های CONSORT و TREND مورد ارزیابی نقادانه قرار گرفتند و در نهایت نتایج در جداولی به صورت ترکیب توصیفی خلاصه شده و مورد بحث قرار گرفتند.

نتایج: هشت مطالعه دارای معیارهای ورود به این مطالعه بودند. ۵ مطالعه RCT، ۱ مطالعه‌ی CT و ۲ مطالعه pre- post بودند. در ۵ حیطة: دانش (۳ مطالعه)، نگرش (۲ مطالعه)، عمل (یک مطالعه)، بالینی (۴ مطالعه: اختصاصاً اندازه گیری HbA1c) و روانی - اجتماعی (۸ مطالعه: پارامترهای مختلف شامل: کیفیت زندگی، اضطراب، خودمراقبتی، سازگاری، اعتماد به نفس، رضایت از حمایت اجتماعی و مهارت‌های اجتماعی و تضادهای مرتبط با بیماری دیابت) مورد بررسی قرار گرفتند و نتایج نشان دادند که در هر یک از این حیطة‌ها، مداخلات هم‌تا محور می‌تواند دارای تاثیر مثبت باشد اما به دلیل ناهمگونی طراحی مداخلات، حیطة‌ها و پارامترهای مورد بررسی و نتایج، امکان متا آنالیز وجود نداشت و اطلاعات به صورت توصیفی ارائه شد.

بحث: با توجه به اینکه اکثر مطالعات قدیمی بودند و فراوانی کمی در این زمینه در دیابت نوع یک وجود داشت، نیاز به مطالعات و تحقیقات بیشتری است، با این حال از نتایج این مطالعه می‌توان نتیجه گرفت که از مشارکت هم‌تایان و دوستان می‌توان در آموزش به بیمار در موقعیت‌هایی که خانواده یا کادر درمانی امکان

پیگیری و نظارت طولانی مدت ندارند، استفاده کرد. به علاوه آموزش و مشارکت هم‌تایان دامنه و ابعاد گسترده ای دارد که پرستاران و آموزگاران برای تامین و ارتقای سلامت کودکان و نوجوانان دارای دیابت قابل استفاده است.

کلمات کلیدی: هم‌تا، دیابت نوع یک، مدیریت بیماری دیابت، کودک، نوجوان

Tehran University of Medical Science
Nursing and Midwifery

**Evaluating the effectiveness of peer-based intervention in
the management of type I diabetes mellitus among
children and adolescents: Systematic Review**

By:

Sepide Kazemi

Under supervision of:

Dr Soroor Parvizy

Dr Hamidreza Baradaran

A thesis submitted to the graduate studies office

In partial fulfillment of the requirements for

The degree of Master of Science in

Pediatric and family nursing

۲۰۱۴, march

Abstract

Evaluating the effectiveness of peer-based intervention in the management of type I diabetes mellitus among children and adolescents: Systematic Review

Introduction: Type I diabetes mellitus is a chronic metabolic disorder of childhood and adolescence. Diabetes is a chronic and progressive disorder, affecting almost all the aspects of life. Social relationships significantly affect the management of chronic diseases. Peers' support, as an aspect of social relationships, is an important aspect of diabetes-related nursing care. The more adolescents achieve independence from family, the more they become dependent on their peers. Although, peers occasionally exert negative effects on adolescents, they are a valuable source of support. The unique characteristics of modern life, such as increasing number of employed mothers and single-parent families, has restricted parents' involvement in the management of their children's disorders. Accordingly, disease-related social-based interventions and educations are becoming increasingly important. The aim of this study was to evaluate the effectiveness of peer-based intervention in the management of type I diabetes mellitus among infants and adolescents.

Methods: This was a systematic review conducted in ۲۰۱۳. We searched the online scientific databases such as PubMed, Web of Science, Cochrane library, Science direct, Google scholar, CINAHL, and Scopus for retrieving articles published prior to ۲۰۱۲. The search terms included peers, peers' support, type I diabetes mellitus, diabetes management, children, and adolescents. Interventional studies published either in English or Persian were included in the study. We critically appraised the retrieved articles by using the CONSORT and the TREND checklists. The study data was managed by using the Microsoft Excel ۲۰۰۷. Given the difference between the retrieved studies in terms of the design and the assessed parameters, conducting meta-analysis was not possible. Accordingly, the study data was presented descriptively in tables.

Findings: Totally, eight studies—including five randomized controlled trials, two pretest-posttest studies, and one controlled trial—met the inclusion criteria and included in the study. The primary outcomes of these studies were knowledge (three studies), attitude (two studies), performance (one study), clinical parameters—exclusively HbA_{1c}—(four studies), and psychosocial parameters—such as quality of life, coping, self-care, self-confidence, satisfaction with the perceived social support, social skills, and diabetes-related conflicts—(eight studies). The study findings revealed that peer-based interventions can help manage dial

Conclusion: When there is a lack of professional or family-based interventions and educations, peers can be involved in the process of patient education. As

there are few studies in the area of peer-based diabetes management, conducting further interventional studies is clearly needed.

Keywords: Peer, Type I diabetes, Diabetes management, Children, Adolescents